

2020-03-12
Ku2020/00497/MD

Kulturdepartementet

Myndigheten för ungdoms- och
civilsamhällsfrågor
Box 206
351 05 Växjö

Uppdrag till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor att främja ungas förutsättningar att delta i demokratin

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) att ta fram och sprida modeller för hur kommuner kan arbeta strategiskt, sektorsövergripande och långsiktigt med att stärka ungas kunskap om den lokala demokratin, utveckla ungas demokratiska färdigheter och kompetenser samt främja deltagande och stärka delaktigheten i demokratin. I uppdraget ska hänsyn tas till skillnader i ungas förutsättningar och att kommuner kan behöva tillämpa olika modeller och lösningar med utgångspunkt från lokala förutsättningar. Vidare ska uppdraget ta hänsyn till skolans demokratiska uppdrag att utrusta barn och elever med kunskaper och förmågor för ett aktivt medborgarskap.

Under 2020 ska tyngdpunkten i uppdraget vara att kartlägga befintlig kunskap på området, utarbeta kunskaps- och metodmaterial samt förbereda spridningsaktiviteter. Med detta som utgångspunkt ska MUCF under 2021 arbeta för att nå ut till kommuner i hela landet och stödja utvecklingen av ett strategiskt, sektorsövergripande och långsiktigt arbete med att främja ungas förutsättningar att delta och vara delaktiga i demokratin.

I uppdragets genomförande ska MUCF samverka med Barnombudsmannen, Delegationen mot segregation, Forum för levande historia, Myndigheten för delaktighet, Statens skolverk, Friskolornas riksförbund, Riksidrottsförbundet, Sveriges Kommuner och Regioner och Kommittén Demokratin 100 år (Ku 2018:02).

MUCF får för uppdraget använda högst 2 500 000 kronor 2020. Kostnaden ska belasta utgiftsområde 1, anslag 6:1 Allmänna val och demokrati, anslagspost 11 – del till Kammarkollegiet. Medlen för 2020 utbetalas engångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet senast den 30 oktober 2020. Medel som inte förbrukas ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2021. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning över använda medel lämnas till Kammarkollegiet. En delredovisning av aktiviteter inom uppdraget utförda under 2020 ska lämnas till regeringen (Kulturdepartementet) senast den 29 januari 2021. Regeringen avser att besluta om ytterligare 3 400 000 kronor för uppdragets genomförande under 2021 under förutsättning att riksdagen anvisar medel för ändamålet.

Bakgrund

År 2021 är det 100 år sedan både kvinnor och män för första gången fick rösta i val till riksdagen. Under 2020 och 2021 genomför regeringen därför en nationell kraftsamling, Demokratin 100 år. Målsättningen med satsningen är att främja en uthållig och levande demokrati i hela landet genom att stärka förutsättningarna för människor att i större utsträckning aktivt kunna delta i demokratin. Genom olika insatser avser regeringen främja deltagande och delaktighet i demokratin, öka kunskapen och stärka demokratins motståndskraft.

Ett aktivt deltagande i demokratin såväl genom deltagande i val som deltagande i demokratin mellan valen grundläggs tidigt i livet. I en levande och jämlik demokrati är det viktigt att alla invånare har de kunskaper, verktyg och förmågor som krävs för att aktivt kunna föra sin talan och delta i demokratins beslutsprocesser. Mot denna bakgrund är det viktigt att unga tidigt ges stöd och möjlighet att delta i demokratiska processer och därigenom etablera kunskaper och förmågor som kan användas hela livet. Rätten att bli hörd, sedd och respekterad fastställs i FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). Det innebär bl.a. att barn och unga har rätt att framföra sina åsikter och få dem beaktade. Skolans demokratiuppdrag innebär att eleverna ska lära om demokrati och mänskliga rättigheter. De ska också lära sig genom att grundläggande demokratiska värderingar och respekten för mänskliga rättigheter genomsyrar skolans lärmiljö. Målet är att de ska utveckla förmågor för att som samhällsmedborgare kunna verka aktivt i demokratin (prop. 2017/18:17).

I regeringens strategi för en stark demokrati (Ku2018/01406/D) lyfts det demokratiska utanförskapet fram som en av demokratins utmaningar. En alltför stor del av befolkningen varken deltar eller känner sig delaktiga i demokratin. Undersökningar pekar mot att uppemot 1/5 av befolkningen saknar de kunskaper, verktyg och förmågor som krävs för ett aktivt medborgarskap. 23 procent av unga i åldern 16–24 år deltar aldrig i diskussioner om politik.

Motsvarande problematik adresseras i regeringens långsiktiga strategi för att minska och motverka segregation (Ku2018/01462/D). Socioekonomiskt resursstarka personer och personer med högre utbildning är överrepresenterade bland dem som är aktivt engagerade i politiska partier och andra civilsamhällesorganisationer. Såväl förtroendet för demokratiska institutioner som hur tillfreds man är med demokratin är också betydligt större i dessa grupper än bland de som har lägre utbildning och inkomst. I områden med socioekonomiska utmaningar är det en större andel av befolkningen som varken deltar eller känner sig delaktiga i demokratin jämfört med i andra typer av områden.

MUCF har lyft fram att en förutsättning för att unga ska vilja vara delaktiga är att individen vet hur samhället och det demokratiska systemet fungerar. Detta är även en förutsättning för att uppnå det ungdomspolitiska målet att alla unga ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen (Ku2019/00778/CSM).

Under 2018 och 2019 genomförde MUCF en studie av ungas upplevelser och erfarenheter av möjligheter till inflytande och delaktighet på lokal nivå. Studien sammanfattas i rapporten Fokus 19 – Ungas möjligheter till inflytande på lokal nivå (Ku2019/01961/CSM). Resultaten från studien pekar mot att de flesta kommuner idag bedriver någon form av arbete för att ge unga inflytande på lokal nivå. Det finns dock stora skillnader mellan olika kommuner sett till ambitionsnivå och till hur stor grupp unga som nås av befintliga insatser. MUCF drar i rapporten slutsatsen att det finns ett behov av statliga insatser för att stärka ungas förutsättningar att delta aktivt i demokratin. Regeringen delar myndighetens bedömning och ser det som angeläget att stärka arbetet med att främja ungas deltagande och delaktighet i demokratin.

På regeringens vägnar

Amanda Lind

Daniel Wohlgemuth

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM
Socialdepartementet/SOF ÄFG
Finansdepartementet/BA
Finansdepartementet/OFA K
Utbildningsdepartementet/GV
Utbildningsdepartementet/U
Kulturdepartementet/CSM
Arbetsdepartementet/IAS
Arbetsmarknadsdepartementet/JÄM
Arbetsmarknadsdepartementet/MRB
Kommittén Demokratin 100 år (Ku 2018:02)
Barnombudsmannen
Delegationen mot segregation
Forum för levande historia
Kammarkollegiet
Myndigheten för delaktighet
Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
Statens skolverk
Friskolornas riksförbund
Riksidrottsförbundet
Sveriges Kommuner och Regioner